

การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์กสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of a Self-Responsibility Promotion Programe with Kohlberg Moral Reasoning for Mathayomsuksa 2

ทับทิม ประมูลจะนั่ง,¹ สมบัติ ท้ายเรือคำ,²

Thupthim Pramoonjanang,¹ Sombat Tayraukham,²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 8 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก และแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.295 – 0.846 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.913 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One – way Repeated measure MANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงสร้างของโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่าผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก 2) นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก คะแนนหลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก(Posttest) สูงกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบอร์ก(Prestest) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม หลังการเข้าร่วม

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์, ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Mahasarakham University.

² Associate Professor, Department of Educstional Research and Development Faculty of Education, Mahasarakham University.

โปรแกรม 2 (Follow) ซึ่งสูงกว่าก่อนการใช้โปรแกรม (Pretest) และคะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Posttest) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ความรับผิดชอบ

Abstract

The development of a self-responsibility promotion program with Kohlberg moral reasoning was used to promote students self-responsibility. The samples of this study were 30 students studying in mathayom suksa 2 at Phadungnaree School, second semester academic year 2017. They were selected using the cluster random sampling method. The research instruments used in the study were: a development of self-responsibility form with 30 measurement items, and the development of self-responsibility promotion program with Kohlberg moral reasoning scale with discriminant power ranging 0.295 – 0.846 and a reliability of 0.913. The statistics used for analyzing the collected data were mean, standard deviation, and the F-test (One way repeated measure MANOVA)

The study showed that 1. The development of the self-responsibility promotion program with Kohlberg moral reasoning was created and developed by 5 experts to evaluate the content validity of the self-responsibility promotion program with Kohlberg moral reasoning. They also indicated the result of their evaluation as a whole at the appropriate level. 2. The students showed gains in the development of their self-responsibility promotion program after program participation. (Posttest) was higher than before Program participation (Pretest) at the .01 level of significance. 3. The students showed gains in their development of self-responsibility after program participation and 2 weeks (Following). The gains were higher than before the Program participation (Pretest) at the .01 level of significance.

Keywords : Responsibility

บทนำ

นโยบายของประเทศไทยที่ผ่านมามีความสำคัญต่อ “การพัฒนาคน” ให้เป็นคนดีที่เก่งและมีสุข โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชการที่ 9 ที่ได้ทรงเน้นแนวทาง พัฒนาตามหลักแนวคิดการพึ่งตนเอง โดยใช้หลักพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันในทางจิตใจ

การพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ใช้ความรู้คุณธรรม และความเพียรในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต ซึ่งทั่วโลกให้การยอมรับและเป็นหลักที่ได้ผ่านการพิจารณาด้านวิชาการว่าได้ผลจริงและยั่งยืนประการสำคัญสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยรวมทั้งได้ผลดีกว่าการพัฒนาโดยเลียนแบบตะวันตกซึ่งพบว่า ประสบความล้มเหลวและทำให้สูญเสียงบประมาณ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2554) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่ง

ชาติ ฉบับที่ 12 ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัยค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดี ครอบคลุมรอบอุ้นตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต เป้าหมายรวมเพื่อให้คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม การพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าสิ่งสำคัญคือจะต้องพัฒนาคนก่อนเป็นอันดับแรก ความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เมื่อบุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองย่อมแสดงให้เห็นถึงวุฒิภาวะด้านอุปนิสัย และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งหากบุคคลทุกคนในสังคมเริ่มต้นที่จะรู้จักสร้าง ความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองได้อย่างดี แล้วก็ย่อมจะทำให้สังคมเกิดสงบสุขและความเจริญงอกงาม สอดคล้องกับ สุวรินทร์ ไรจน์จรนภาลัย (สุวรินทร์ ไรจน์จรนภาลัย. 2547) ดังนั้นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาประเทศคือการพัฒนาคนให้เป็นผู้มี ความรับผิดชอบต่อตนเอง บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อสูงย่อมที่จะประสบความสำเร็จมากกว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อต่ำ บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อต่ำย่อมไม่สนใจในหน้าที่ของตน ทำสิ่งใดก็ปล่อยปละละเลยก่อให้เกิดตนเอง และสังคมเสียหาย ความรับผิดชอบต่อจึงเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของสังคม และเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลอันจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งแนวทางการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ตั้งงาม มีความรับผิดชอบต่อพร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืนจากผลรายงานการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย ที่กำหนดตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง พบว่า ความรับผิดชอบต่อ เป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญ (นงลักษณ์ วิรัชชัย และ

รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล. 2551)

สภาพปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2559 ด้านผู้เรียน พบว่านักเรียนส่วนหนึ่งมี พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลายประการ ได้แก่ การมาโรงเรียนไม่ตรงเวลา การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็น หนีเรียน ปัญหาการติดเกม ขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบ ปัญหา นักเรียนลอกงานเพื่อน ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ปัญหาการใช้โทรศัพท์ขณะเรียน ซึ่งจำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ดังนั้นโรงเรียนจึงกำหนดวิสัยทัศน์ การพัฒนาไว้ว่า เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยหลักการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ หนึ่งในนั้นคือ คุณธรรมด้วนวินัย ซึ่งความรับผิดชอบต่อวินัยหนึ่งข้อที่มีความสำคัญมากต่อตัวนักเรียน ในการที่จะประสบความสำเร็จ ได้ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ ไม่ส่งงานตามกำหนด คุยกันในชั้นเรียน เข้าเรียนสาย โดดเรียน และแต่งกายผิดระเบียบ ซึ่งปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนดังกล่าวมาจากการที่นักเรียนขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ทำให้เกิดผลเสียหลายอย่างมาก ต่อตัวนักเรียน และบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนของครู ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง ความรับผิดชอบต่อเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ข้อที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การทำงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้ที่มุ่งมั่นในการทำงาน เป็นผู้ที่ มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบต่อ และ

มีความภาคภูมิใจในผลงาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 5) นอกจากนี้หากนักเรียนขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง อาจจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย เช่น ปัญหาเสเพลติด ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากับกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 และรูปแบบที่ใช้ในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง คือ โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบิร์ต เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อเป็นสารสนเทศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและผู้ปกครองได้นำผลจากการวิจัยไปใช้ในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อตนเองให้กับเด็กเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองหลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่าก่อนใช้โปรแกรม
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง หลัง

การใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองกับหลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง 2 สัปดาห์ มีความรับผิดชอบต่อตนเองมากกว่าก่อนการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 16 ห้องเรียน จำนวน 809 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม
3. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย ตัวแปรตามคือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความตรงต่อเวลา ความความมุ่งมั่น เพียรพยายาม และการยอมรับผลการกระทำของตน
4. ขอบเขตด้านเนื้อหา โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จำนวน 8 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 เวลา มีคุณค่า กิจกรรมที่ 2 ตรงเวลาพาเที่ยว กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมตนเองเป็นที่พึ่งแห่งตน กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมจะแนวแน่แก้ไข กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมเสียชีพอย่าเสียสัตย์กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมผู้ชนะตนเอง กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมร่วมรับผิดชอบต่อตนเอง กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพลังความอดทน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

จำนวน 16 ห้องเรียน จำนวน 809 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

1. โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง

2. แบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง

ซึ่งแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต แบบวัดทุกชุดได้นำไปหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม กับนิยามศัพท์เฉพาะ หลังจากนั้นนำไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน และนำมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Index) ด้วยการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดที่ไม่มีข้อนั้นรวมอยู่ (Item-total correlation) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกตามเกณฑ์แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดแต่ละฉบับ ได้คุณภาพของเครื่องมือดังนี้ ค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมืออยู่ที่ 0.295 – 0.846 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ที่ .01 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.913

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนโรงเรียนผดุงนารี จากนั้นจึงนำแบบวัดที่เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วมาตรวจสอบความสมบูรณ์

ของการตอบและคัดเลือกแบบวัดที่สมบูรณ์ ได้นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขั้นก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นตัวอย่างทำแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น และใช้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ขั้นดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในวันที่กำหนด ในแต่ละครั้งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในแบบบันทึกการสังเกต

3. ขั้นหลังการทดลอง หลังจากดำเนินการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กแล้วผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นและใช้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post test)

4. ขั้นทำการวัดซ้ำ หลังจากให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองหลังการทดลองแล้ว ผู้วิจัยได้เว้นระยะ 2 สัปดาห์ แล้วให้นักเรียนตอบแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองชุดเดิมอีกครั้ง (Follow)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อตกลงก่อนการใช้สถิติ โดยการตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติและหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาผลปรากฏว่า ข้อมูลที่ได้มามีการแจกแจงแบบปกติ และมีความสัมพันธ์กันทุกตัวแปร

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามตัวแปรที่ละองค์ประกอบ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรับผิดชอบต่อตนเองก่อนการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบิร์ก หลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบิร์กและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์

ตัวแปร	การทดสอบ					
	ก่อนการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง		หลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง		หลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง 2 สัปดาห์	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
ความตรงต่อเวลา(PUN)	3.826	0.312	4.133	0.237	4.333	0.268
ความมุ่งมั่นพากเพียรพยายาม(COM)	3.823	0.289	3.980	0.286	4.203	0.322
การยอมรับผลการกระทำของตนเอง(ACC)	3.833	0.394	4.043	0.303	4.280	0.342

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความรับผิดชอบต่อตนเอง ก่อน หลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง และหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง 2 สัปดาห์โดยใช้สถิติ One – way Repeated Measure MANOVA

ตัวแปร	สถิติทดสอบ	Value	F	Hypothesis df	Error df	P-value
ความรับผิดชอบต่อตนเอง	Pillai's trace	0.832	19.877	6.000	24.000	0.000
	Wilks' lambda	0.168	19.877	6.000	24.000	0.000
	Hotelling's trace	4.969	19.877	6.000	24.000	0.000
	Roy's largest root	4.969	19.877	6.000	24.000	0.000

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างความรับผิดชอบต่อตนเอง ก่อน หลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง และหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง 2 สัปดาห์ (แยกความรับผิดชอบต่อตนเองที่ละองค์ประกอบ)

ตัวแปร	Measure	SS	df	MS	F	P-value
ความรับผิดชอบต่อตนเอง	PUN	1.291	1	1.291	27.334	.000
	COM	2.731	1	2.731	55.018	.000
	ACC	3.038	1	3.038	60.026	.000

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบ ก่อน หลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองและหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง 2 สัปดาห์ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One way Repeated Measure MANOVA) แยกตามองค์ประกอบ

ตัวแปร	ช่วงเวลาที่เปรียบเทียบ		ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย	P-value
	(I)Time	(J)Time		
PUN	1	2	-0.150	0.006
	1	3	-0.293	0.000
	2	3	-0.143	0.011
COM	1	2	-0.200	0.002
	1	3	-0.427	0.000
	2	3	-0.227	0.000
ACC	1	2	-0.223	0.001
	1	3	-0.450	0.000
	2	3	-0.227	0.000

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบิร์ต นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบิร์ตมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงร่างโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบิร์ต มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบิร์ตถูกสร้างและพัฒนาขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนและมีระบบวิธีการเหมาะสม โดยวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มากำหนดจุดประสงค์เนื้อหาสาระของแต่ละกิจกรรมโดยพิจารณารูปแบบเนื้อหาที่ผู้เรียนจะสามารถนำไป

ใช้ได้ง่ายและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนและความสนใจของนักเรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริง พร้อมทั้งให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำกิจกรรม การสร้างโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคลเบิร์ต ต้องสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและจุดประสงค์ของกิจกรรมแต่ละครั้ง พร้อมทั้งจัดทำคู่มือแล้วนำเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความครบถ้วนครอบคลุมเนื้อหา รูปแบบและการใช้ภาษาแล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำโปรแกรมเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องของโปรแกรมและความเหมาะสมของโครงร่างโปรแกรมว่าครอบคลุมเรื่องที่จะวัดหรือไม่ แล้วนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยตอบแบบประเมินความสอดคล้องของการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคล

เบิร์กและความเหมาะสมของโครงร่าง แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่างพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งอธิบายได้ด้วยแนวคิดของคาฟาเรลลา (วรารภรณ์ โพธิ์ศรี ประเสริฐ. 2545) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมสรุป คือ 1) การพัฒนาวัตถุประสงค์ของโปรแกรม 2) การสร้างแผนการเรียนรู้ 3) การสร้างแผนงานการประเมินผล จอยส์และเวล (สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์. 2543) กล่าวถึงหลักการในการพัฒนาโปรแกรมดังนี้ 1) โปรแกรมต้องมีทฤษฎีรองรับ 2) เมื่อพัฒนาโปรแกรมแล้วก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลายต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในสถานการณ์จริงและหาข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข 3) การพัฒนาโปรแกรมอาจออกแบบให้ใช้ได้กว้างขวางหรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง 4) การพัฒนาโปรแกรมจะมีจุดมุ่งหมายหลักที่ถือเป็นตัวตั้งในการพิจารณาเลือกรูปแบบไปใช้ แมคคอลลินและเอียร์ซ (สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์. 2543) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมการสอนไว้ ดังนี้ 1) การประเมินผู้เรียน 2) การตั้งเป้าหมายและจุดประสงค์การสอน 3) การวิเคราะห์งาน 4) การเลือกและใช้กลยุทธ์การสอนรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ 5) การประเมินผลโปรแกรม ซึ่งโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้มีทฤษฎีจริยธรรมรองรับและผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของโคลบ (Kolb) มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จึงส่งผลให้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชณิดา โคลงชัย ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียนของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ชณิดา โคลงชัย. 2554) จินตนา พราวศรี ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (จินตนา พราวศรี. 2555) ราตรี เรืองทอง ได้การศึกษาการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียนด้วยชุดฝึกอบรมที่เน้นกิจกรรมกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียนที่เน้นกิจกรรมกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียนด้วยชุดฝึกอบรมที่เน้นกิจกรรมกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ราตรี เรืองทอง. 2557) นุชรัตน์ นุชประยูร ได้ศึกษาคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเอง (นุชรัตน์ นุชประยูร. 2559) ศิริพร ชูอารมณ์ ได้การศึกษาการพัฒนาโปรแกรมฝึกตนเองเพื่อเสริมสร้างเจตคติทางบวกต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและความรับผิดชอบต่อตนเอง (ศิริพร ชูอารมณ์. 2559)

2. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบิร์กคะแนนหลังการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบิร์ก (Post-test) สูงกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบิร์ก (Pretest) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย จากการตรวจสอบเอกสารและการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมพบว่า นักเรียนมีความความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบต่อผู้อื่น โดยสังเกตได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน นักเรียนมาตรงเวลา มีความมุ่งมั่นพากเพียร และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด แม้งานที่ทำจะยุ่งยากนักเรียนก็ทำจน

สำเร็จ และพร้อมยอมรับการกระทำของตนเองในเรื่อง ต่าง ๆ ที่ตนได้ทำลงไปแล้วกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมและร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย ทั้งนี้กิจกรรมของโปรแกรมนี้จะประกอบไปด้วยเทคนิคหลายอย่าง เช่น กิจกรรมกลุ่ม เกม กรณีตัวอย่าง ในขณะที่นักเรียนกำลังทำกิจกรรมอยู่นั้น ผู้วิจัยก็ได้คอยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เราตั้งเป้าหมายไว้ นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาและกิจกรรมที่ผู้วิจัยวางแผนไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌีฬพล โยธา ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมฝึกวินัยในตนเองด้วยทฤษฎีจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกสำหรับส่งเสริมวินัยในตนเองและเพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมฝึกสำหรับส่งเสริมวินัยใน (ฌีฬพล โยธา.2557) และงานวิจัยของปานรดา บัญหนองสา ได้ทำการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมด้วยวิธีการวางเงื่อนไขเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความรับผิดชอบ และวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ปานรดา บัญหนองสา. 2559)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยพบปัญหาในการใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จึงได้นำเสนอปัญหา มาเสนอแนะเป็น ดังนี้ 1.1) การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กนั้นได้ศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พัฒนาโครงสร้างโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กหากมีผู้ประสงค์จะนำโปรแกรมส่งเสริมความ

รับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กไปใช้นั้น ควรวิเคราะห์ความใกล้เคียงของสภาพปัญหาของข้อมูลเบื้องต้น สภาพสังคมและชุมชนเพื่อให้การใช้โปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์ก มีประสิทธิภาพมากที่สุด หากสภาพปัญหาของข้อมูลเบื้องต้นมีความแตกต่างกันมากควรพิจารณาปรับปรุงเนื้อหาหรือกิจกรรม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมตามความเหมาะสม 1.2) ผู้ที่จะนำโปรแกรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองตามการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผลของโคเบอร์กไปใช้จะต้องศึกษารายละเอียดกิจกรรมต่าง ๆ จุดประสงค์ของการทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายตามที่ผู้วิจัยตั้งไว้ และต้องทำความเข้าใจกับผู้ร่วมกิจกรรมทุกฝ่ายเพื่อความราบรื่น ความสะดวกในการทำกิจกรรมและควรปรับปรุง ยืดหยุ่นในเรื่องของเวลาให้มีความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1) ควรมีการติดตามผลในระยะยาว หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมไปแล้ว เพื่อดูว่าความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาไปแล้วยังคงอยู่กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด 2.2) อาจจะใช้เทคนิคอื่นมาประกอบเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน เช่น เทคนิคการปรับพฤติกรรมโดยการวางเงื่อนไข เทคนิคแม่แบบ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา โอมวงศ์. (2552). *การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนบ้านบอนสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนิดา โคลงชัย. (2554). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐพล โยธา. (2557). *การพัฒนาโปรแกรมฝึกวินัยในตนเองด้วยทฤษฎีจริยธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2554). *หลักและวิธีการประมวลเอกสารเพื่อความเป็นเลิศในการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์*. โครงการส่งเสริมเอกสารทางวิชาการ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เอ.ที.พรินติ้ง.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตระเจริญกุล. (2551). *การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- นุชรัตน์ นุชประยูร. (2559). *การใช้กิจกรรมกลุ่ม: คุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบต่อของนักเรียน*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ปานรดา บัญหนองสา. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมด้วยวิธีการวางเงื่อนไขเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ และวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 10.
- ราตรี เรืองทอง. (2557). *การพัฒนาความรับผิดชอบต่อในการเรียนด้วยชุดฝึกอบรมที่เน้นกิจกรรมกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วราภรณ์ โพธิ์ศรีประเสริฐ. (2545). *การพัฒนาโปรแกรมการปรับปรุงการพูดสำหรับครูปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการละคร*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร ชูอารมณ. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมฝึกตนเพื่อเสริมสร้างเจตคติทางบวกต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและความรับผิดชอบต่อตนเอง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *ตัวชี้วัดและ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์. (2543). *การพัฒนาโปรแกรมสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาลโดยใช้แนวการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวารินทร์ โรจน์ขจรนภาลัย. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสารสาสน์พิทยากรกรุงเทพมหานคร*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.